

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU SRPSKOG DEMOKRATSKOG FORUMA

2013.

SADRŽAJ:

1) **Zaštita ljudskih i manjinskih prava:**

- 1.1- Besplatna pravna pomoć
- 1.2.- Promocija i zaštita manjinskih prava na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou (monitoring, obrazovanje, zagovaranje, podrška)
- 1.3.- Promocija uključivanja građana u zajednicu na lokalnom nivou
- 1.4.- Suradnja sa nevladinim organizacijama i mrežama (razmjena informacija, projekti, kampanje)
- 1.5. - Monitoring stanja ljudskih prava
- 1.6. Forum mladih SDF i Ženska inicijativa SDF

2) **Dodatna socijalna i humanitarna pomoć:**

- 2.1 - Savjetovanje i pomoć u korištenju postojećih socijalnih prava
- 2.2- Pomoć u kući starijim i posebnim skupinama
- 2.3 - Organiziranje volonterske mreže
- 2.4 - Podjela humanitarne pomoći

3) **Ekonomska revitalizacija zajednice:**

- 3.1 - Razvoj kapaciteta zadruga i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i poduzetništva
- 3.2 - Razvoj partnerskih odnosa s lokalnim vlastima i unaprjeđenje svijesti o potrebi očuvanja i razvitka ruralnih sredina
- 3.3 - Briga o sustavnoj primjeni zakona o nacionalnim manjinama u području zapošljavanja

4) **Medijska produkcija:**

- 4.1 - Mjesečni magazin "Identitet"
- 4.2 - Web stranica SDF-a www.sdf.hr
- 4.3. - SDF Biblioteka

1. Zaštita ljudskih i manjinskih prava

Zaštita ljudskih i manjinskih prava temeljni je cilj i nit vodilja Srpskog demokratskog foruma. U 2013. godini zaštita i promocija manjinskih i ljudskih prava odvijala se prvenstveno u sklopu provedbe aktivnosti na projektima te kroz zagovaračke aktivnosti koje su se u prvoj polovici godine fokusirale na pristupanje Hrvatske Europskoj Uniji i poglavlje 23. Pristupnog ugovora koje se bavi pravosuđem i temeljnim pravima. Drugi dio godine obilježile su aktivnosti SDF-a u potpori kampanji „Građani glasaju protiv“ i aktivnosti vezane uz promociju prava koja proizilaze iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina

1.1. Pružanje besplatne pravne pomoći

Srpski demokratski forum u 2013. pružao je besplatnu pravnu pomoć kroz urede u Zagrebu, Pakracu, Vojniću, Dvoru, Petrinji, Plaškom, Okučanima i Glini, te je bio jedan od ovlaštenih pružatelja besplatne pravne pomoći, registriran pri Ministarstvu pravosuđa. Besplatna pravna pomoć prvenstveno je pružana kroz projekt „Podrška vladavini prava“ u sklopu programa IPA 2009. U sklopu ovog projekta koji je započeo 31.11.2011. a završen je 30.08.2013. pruženo je više od 3000 pravnih savjeta, samo u 2013. više od 1500. Naše korisnike i u 2013. najviše su opterećivala pitanja ostvarivanja prava na povratak i stambeno zbrinjavanje, statusna prava te spocijalna prava s naglaskom na radna prava i članak 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Srpski demokratski forum također je bio partner na dvogodišnjem projektu u sklopu programa IPA 2008 „Inicijativa organizacija civilnog društva za promjene u anti-diskriminacijskoj politici“ koji je provodio Centar za mir Osijek. Glavne aktivnosti na projektu bile su upravo praćenje zakonodavnog okvira vezanog za suzbijanje diskriminacije i pristup pravosuđu. U sklopu ovog projekta analiziran je Zakon o BPP te su date preporuke temeljene na radu na terenu za njegovo unaprijeđivanje.

Aktivnosti u sklopu ovog projekta ali i druge aktivnosti organizacija civilnog društva vezano za sustav besplatne pravne pomoći u kojima je aktivno sudjelovao SDF dovele su do toga da i vladajuće strukture priznaju da dotadašnji Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći te sam sustav nisu kvalitetni te da otežavaju pristup pravosuđu i tijelima javne vlasti ranjivim skupinama građana.

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći izmjenjen je krajem studenog te su uvedene pozitivne novine koje će olakšati pristup pravosuđu za ugrožene i ranjive skupine građana. Također u sklopu inicijative SDF-a i ostalih OCD-a koje se bave pružanjem besplatne pravne pomoći u zakon je uvedena odredba o projektom financiranju sustava besplatne pravne pomoći, što će udrugama koje se bave pružanjem BPP olakšati rad i povećati kvalitetu usluge.

SDF je u protekloj godini također aktivno sudjelovao i u osmišljavanju projekta „Trostruko A za građane“ koji provode Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva i European citizens action service (ECAS).

Projekt se bazira na pružanju besplatne pravne pomoći ranjivim skupinama građana te na unaprijeđenju sustava BPP. Srpski demokratski forum kao partner na projektu provoditi će projekat u sklopu ovog programa pod nazivom „Sveobuhvatna pravna pomoć za socijano ugrožene skupine, nacionalne manjine i povratnike (eng: Triple A for socially disadvantaged groups, national minorities and returnees). Kroz ovaj projekt SDF je osigurao pružanje besplatne pravne pomoći i u 2014.

1.2.- Promocija i zaštita manjinskih prava na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou (monitoring, obrazovanje, zagovaranje, podrška)

Srpski demokratski forum aktivno je promicao poštivanje manjinskih prava na svim nivoima te je kroz zagovaračke aktivnosti ukazivao na diskriminatorne javne politike i zakonske odredbe.

Krajem 2012. SDF je temeljem javnih istupa i organizacije Okruglog stola na kojem je sudjelovao i Predsjednik Josipović uspio spriječiti donošenje Izmjena i dopuna Zakona o PPDS koji bi znatno otežao proces povratka i doveo do još veće diskriminacije građana srpske nacionalnosti. Vlada je ipak u 2013. pokrenula proces donošenja Izmjena i dopune Zakona o područjima od posebne državne skrbi. U tom procesu SDF je pokušao ukazati na već postojeće diskriminatorne prakse i zakonska rješenja usmjerena protiv povratka izbjeglica srpske nacionalnosti, izvadak iz priopćenja SDF-a „Republika Hrvatska **zakonski različito normira i rješava pravo na stambeno zbrinjavanje** i pravo na vlasništvo različitim kategorijama ratnih stradalnika te građana i državljana Hrvatske.

Pravo na stambeno zbrinjavanje za **hrvatske branitelje**, zatim za **pripadnike Hrvatskog vijeća obrane iz Bosne i Hercegovine te za Hrvate** koji su dobili na korištenje stan u društvenom vlasništvu na oslobođenom teritoriju (na temelju Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju iz 1995. godine), država zakonski rješava temeljem Zakona o područjima od posebne državne skrbi (86/08) i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima od posebne državne skrbi(57/11) kojim je dodatno otvoren prostor za diskriminaciju i nejednak pristup u rješavanju stambenog zbrinjavanja svih ratnih stradalnika. Temeljem posljednjih zakonskih izmjena, gore spomenute kategorije imaju pravo da **putem darovnih ugovora dobiju u trajno vlasništvo, potpuno besplatno, kuće ili stanove u kojima žive**, uz jedini uvjet, da iste ne mogu prodati ili otuđiti u sljedećih 10 godina. Također je dana i mogućnost povećanja stambenog prostora koji je do sada vrijedio kod stambenog zbrinjavanja i obnove i to za stan povećanje od 10 m², a za obiteljsku kuću 20 m² po članu domaćinstva.

Za Srbe povratnike bivše nositelje stanarskih prava, ne vrijede ovakvi uvjeti za stambeno zbrinjavanje. **Njima se ništa ne daruje**, već se njihovo pravo na dom rješava temeljem vladine Odluke o otkupu stanova u državnom vlasništvu od 2. 9.2010. s kojom dobivaju tek mogućnost tržišnog otkupa stanova u kojima jesu, ili će biti stambeno zbrinuti. **Uvjeti otkupa nisu povoljni** kao kod svih drugih građana koji su kao nositelji stanarskih prava otkupljivali stanove u kojima su živjeli, tako da se o modelu stambenog zbrinjavanja Srba - bivših nositelja stanarskih prava - prije može govoriti kao o kupnji, a ne o otkupu, jer kvadrat stana za „povoljan otkup“ stoji od 400 do 800 eura. Dodatno

opterećenje, koje važi samo za Srbe povratnike jest obaveza, da u predmetnom stanju **ne smiju izbivati duže od 6 mjeseci**, što im se prijete gubitkom prava na stambeno zbrinjavanje. Također, **Srbi moraju platiti i naknadu korisnicima njihovih kuća**, ako su isti investirali u objekt. Sada je država propisala, da će ona obešteti korisnike, a vlasnik će dobiti „povoljan“ tržišni kredit kod banke da nadoknadi državi što je u potpunosti zaštitila prava korisnika na štetu prava vlasnika. Jedino se Srbima povratnicima strogo kontrolira da li kontinuirano borave u kući koju je obnovila država, pa tako državno odvjetništvo šalje vlasnicima obnovljenih kuća, za koje je konstatairalo da ne kontinuirano koriste predmetne obnovljene kuće, **nagodbu za povrat sredstava za obnovu zajedno sa nacrtom tužbe** za utuženje vlasnika ako predmetna sredstva ne vrati državi.

Navedenim zakonskim rješenjima i praksom, pravo na darovanje obiteljske kuće i stana u državnom vlasništvu **nemaju povratnici – pripadnici srpskog naroda, niti osobe, pripadnici hrvatskog naroda i drugih manjina, izbjegli sa područja Republike Srbije, kao i povratnici koje se nalaze van područja posebne državne skrbi, koji nemaju ista prava kao građani Republike Hrvatske na područjima posebne skrbi.**

Država stambeno zbrinjavanje nije uredila na jedinstven način, a svi građani Republike Hrvatske, u istim pravnim slučajevima, nemaju jednak pravni položaj u pogledu ostvarivanja svog prava na stambeno zbrinjavanje, niti u sadržaju, niti u opsegu tog prava, a ne primjenjuje se isti pravni režim, niti isti zakoni, što dovodi do grubog kršenja prava određene skupine ratnih stradalnika i diskriminacije. Primjerice, postupak odlučivanja o zamolbi za stambeno zbrinjavanje izvan PPDS nije upravni postupak i niti se mogu ulagati pravni lijekovi, za razliku od postupka stambenog zbrinjavanja na PPDS, koji je upravni postupak i gdje podnosioci zamolbe za stambeno zbrinjavanje mogu ulagati pravne lijekove. Izvan PPDS nije utvrđeno pravo na stambeno zbrinjavanje, koje može ostvariti korisnik ako ispuni propisane uvjete, za razliku od PPDS gdje je zakonom propisano pravo na stambeno zbrinjavanje. Načelo jednakosti građana pred zakonom zahtijeva da pravni odnosi odnosno pravni režim za osobe koje se nalaze u istoj ili sličnoj pravnoj situaciji moraju biti **zakonom uređeni na jednak način za sve.**

Navedena zakonska praksa u području stambenog zbrinjavanja proizvodi slijedeće diskriminacije među hrvatskim državljanima:

- novoprimljenim hrvatskim državljanima - bivšim izbjeglicama iz BiH hrvatske nacionalnosti se **daruju** kuće i stanovi, a dio njih to ostvaruju iako su im kuće i stanovi vraćeni u BiH,
- izbjeglim i prognanim hrvatskim državljanima srpske nacionalnosti, ne samo da su **oduzeti** stanovi u kojima su živjeli prije ratnih sukoba, već **nemaju pravo na darovanje** stana u državnom vlasništvu,
- osobama hrvatske nacionalnosti **daruje se stan** koje su dobile na korištenje na temelju Zakona o davanju u najam stanova na oslobođenom teritoriju (»Narodne novine«, br. 73/95.), i to samo uz uvjet da se njime koriste i u njemu prebivaju najmanje 10 godina od dana donošenja rješenja (stanovi su dodjeljivani nakon „Oluje“) te da nemaju u vlasništvu drugi stambeni objekt samo na području Republike Hrvatske (do stupanja na snagu novog Zakona o PPDS uvjet je bio da nemaju u vlasništvu ili suvlasništvu obiteljsku kuću ili stan na području država nastalih raspadom SFRJ).
- izbjeglim i prognanim hrvatskim državljanima srpske nacionalnosti novim Zakonom **ne olakšavaju** se uvjeti za ostvarivanje prava na stambeno zbrinjavanje, već, naprotiv, **otežavaju**, jer sada više nije uvjet da nemaju u vlasništvu ili suvlasništvu drugu useljivu obiteljsku kuću ili stan samo na području država nastalih raspadom SFRJ već niti u drugim državama širom svijeta u kojima borave, ili da istu nisu prodali, darovali i na bilo koji drugi

način otuđili nakon 8. listopada 1991., odnosno nisu stekli pravni položaj zaštićenog najmoprimca. Koliko su uvjeti za stambeno zbrinjavanje restriktivni pokazuje i podatak da je više negativnih nego pozitivnih rješenja o zamolbama za stambeno zbrinjavanje .

Novi Zakon koji je stupio na snagu 01.05.2013. uklonio je neke diskriminatorne odredbe no uveo je nove koje će se u 2014 izrazvno odraziti na proces stambenog zbrinjavanja i dodatno ga otežati. Osnovan je novo tijelo, Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje kao središnja točka za proces povratka i stambenog zbrinjavanja a uredi državne uprave postali su prvostupanjska instanca u procesu povratka. 6 mjeseci nakon usvajanja Zakona možemo zaključiti da Državni ured nije opravdao svoju ulogu te da usprkos preko 190 zaposlenih vlada kaos koji prijeto urušavanjem ionako krhkog i problemima opterećenog sustava stambenog zbrinjavanja. Ipak najveći problem u sklopu novog Zakona o područjima od posebne državne skrbi jest odredba po kojoj podnositelj zahtjeva za obnovu ili stambeno zbrinjavanje čiji zahtjev se ne riješi u roku od godinu dana mora ponovno podnijeti zahtjev. Ova odredba je u suprotnosti s Zakonom o općem upravnom postupku te predstavlja dodatan teret za povratnike.

SDF je upozoravao na štetne efekte ovog zakona

Također Vlada je donijela odluku o završetku roka za prijavu za stambeno zbrinjavanje izvan područja od posebne državne skrbi. Time je proces povratka na područjima izvan područja od posebne državne skrbi završen 31.08.2013. SDF je 29.08. priopćenjem za javnost reagirao na ovu odluku te apelirao na Vladu da ostavi otvorenim rok za sve koji se žele vratiti (prema podacima UNHCR iz prosinca omjer zaprimljenih i pozitivno riješenih slučajeva jest od 9402 naspram 1800)

Također krajem 2013. bilo je vrijeme planiranog početka sustavnog provođenja Zakona o prebivalištu. Temeljem ovog zakona osobe prijavljene u RH koje žive u zemljama trebale su odjaviti svoje boravište u RH ili pružiti valjan dokaz zašto ne mogu živjeti u Hrvatskoj (uzdržavane osobe, posao, školovanje...) ili će po službenjoj dužnosti biti izbrisani sa prijavljene adrese a time izgubiti i statusna prava povezana s prebivalištem, prvenstveno ona biračka. Ovo zakonsko rješenje ima veliki utjecaj na izbjegličku populaciju, jer iako Zakon propisuje iznimke za korisnike stambenog zbrinjavanja.

Projekt „Podrška vladavini prava“ završen 30.08.2013. imao je upravo za cilj podizanje razine svijesti o pravima nacionalnih manjina na lokalnom i regionalnom nivou prvenstveno kroz rad sa dionicima (udruge civilnog društva, te manjinski predstavnici) u njihovoj edukaciji i kontaktima sa lokalnim vlastima na promicanju dobrih praksi i zajedničkom djelovanju u svrhu rješavanja manjinskih i povratničkih problema.

Srpski demokratski forum kao član neformalne koalicije udruga civilnog društva Platforma 112 aktivno je sudjelovao u kontroli procesa pristupanja Hrvatske Europskoj uniji te andzoru rada Vlade u pogledu ljudskih prava pri čemu su u zagovaračkom procesu kontaktirani predstavnici nacionalnih i međunarodnih tijela s naglaskom na institucije EU.

SDF je bio aktivno uključen u kampanju „Građani glasuju protiv“ koja je za cilj imala sprječavanje unošenja diskriminatornih odredbi o braku u Ustav.

1.3.- Promocija uključivanja građana u zajednicu na lokalnom nivou

Srpski demokratski forum tijekom 2013 pokrenio inicijativu da se u gradovima i općinama (21 općina i dva grada) gdje srpska manjina čini najmanje trećinu stanovništva provedu izbori za Europski parlament te lokalni izbori na dvojezičnim izbornim listićima. Inicijativa je započela pri izborima za Europski parlament a nastavila se tijekom pripremnih radnji za lokalne izbore. Srpski demokratski forum preko svojih aktivista u 8 općina uspio organizirati dvojezične izbore.

1.4.- Suradnja sa nevladinim organizacijama i mrežama (razmjena informacija, projekti, kampanje)

Najvažniji oblik suradnje Srpskog demokratskog foruma s nevladinim organizacijama i mrežama bio je kroz rad u Platformi 112.

Platforma 112 kao najveća neformalna koalicija organizacija civilnog društva u Republici Hrvatskoj okuplja preko 70 organizacija koje se niz godina bave zaštitom ljudskih prava, demokratizacijom i izgradnjom mira. Rad Platforme 112 započeo je tijekom procesa pristupanja Hrvatske EU a temelji se na 5 područja:

Stabilne, odgovorne i demokratske institucije vlasti i jednak pristup pravdi
Kvaliteta demokracije
Borba protiv korupcije i javni interes
Ravnopravnost i dostojanstvo svih ljudi
Nasljeđe rata, suočavanje s prošlošću i izgradnja mira

SDF kao jedan od osnivača Platforme 112 sudjelovao je u svim aktivnostima Platforme, od kojih treba istaći "Godišnji izvještaj Platforme 112 – godina dana nove vlasti" izdan u ožujku 2013. U izvještaju je predstavljena ocjena rada vlasti odnosno rad Vlade u odnosu na 112 zahtjeva Platforme. U izvještaju je navedeno da „*Sjetimo li se naše ocjene djelovanja nove vlasti u prvom kvartalu, tada smo, u travnju 2012., temeljem prvog kvartala 112 dana prepoznali namjere pozitivnih promjena vezano uz trećinu naših zahtjeva, pri čemu su nas ohrabrile najave posve novog pristupa promišljanju više politika, prvenstveno obrazovne i reproduktivne, sigurnosne te vanjske politike. S druge strane, već smo tada uočili izostanak konkretnih političkih odluka koje donose stvarne promjene, posebno u vezi s gorućim problemima onih skupina građana koji su najteže donijele protekla dva desetljeća rata, privatizacijske pljačke, društvene isključivosti i diskriminacije te ekonomske krize. socijalno ugroženih, povratnika i žrtava rata. Uz razumijevanje za prevagu deklarativnog nad operativnim u tim prvim mjesecima rada Vlade, isticali smo da se vjerodostojnost potvrđuje samo pravodobnim političkim odlukama i njihovom provedbom uz uključivanje i polaganje računa građanima.*

Sada, početkom veljače 2013, dovoljno je vremena prošlo da možemo ocijeniti ne samo riječi već i djela nove vlasti. Na žalost, veliki zaokret od partitokracije prošle vlasti, vođene dvostrukim mjerilima i kratkoročnim dobitima, prema demokratskoj vladavini koja realizira viziju vladavine prava, društvene pravde i održivog razvoja nije se dogodio. Umjesto toga, izraženo je obilježje djelovanja nove vlasti nedosljednost u pogledu vrijednosti, programa i sposobnosti provedbe politika, što ne znači da važnih pozitivnih promjena nije bilo, već da za njima ostaje gorak okus izostanka sistemske promjene i cjelovite vizije.“

Na intervenciju SDF-a u godišnji izvještaj unesene su primjedbe vezano za stambeno zbrinjavanje to jest diskriminatorne zakonske odredbe prema pripadnicima srpske nacionalne manjine. Također u izvještaju je kao jedan od najvećih problema navedena podzastupljenost nacionalnih manjina, posebice Srba i Roma u javnoj upravi.

SDF je tijekom 2013. redovito izvještavao partnere unutar Platforme 112 o svojim aktivnostima te zajedno s njima djelovao s ciljem zaštite i promocije manjinskih prava. Platforma 112, na inicijativu SDF poslala je upit Državnom izbornom povjerenstvu vezano za dvojezične glasačke listiće, na lokalnim izborima 2013, u mjestima gdje pripadnici srpske manjine čine najmanje trećinu stanovništva. Također u sklopu odgovora na aktivnosti tzv. Stožera za obranu hrvatskog Vukovara Platforma je reagirala i u obliku prioćenja osudila pokušaje da se stečena manjinska prava smanjuju.

Platforma 112 je u drugoj polovici 2013. najviše svojih aktivnosti vezala za zagovaranje protiv dvaju referendurnih inicijativa koje su željele ograničiti prava LGBT zajednice te nacionalnih manjina.

Platforma 112 bila je inicijator stvaranja inicijative „Za Hrvatsku svih nas“ koja je provodila kampanju „Građani glasuju protiv“ a inicijativa Za Hrvatsku svih nas nastavit će svoje djelovanje i u 2014. s naglaskom na promicanje tolerancije i prava nacionalnih manjina. Također u srpnju je organizirana aktivistička večer na kojoj su sudjelovali aktivisti iz cijele Europe. U sklopu aktivističke večeri organiziran je i okrugli stol koji je problematizirao nove ekonomski model Europe. Predstavnici Platforme 112 su sudjelovali u studijskom posjetu crnogorskih aktivista Hrvatskoj.

Što se tiče međunarodnog djelovanja Platforma je organizirala prosvjed solidarnosti s turskim aktivistima za ljudska prava ispred Turske Ambasade u Zagrebu te su predstavnici Platforme sudjelovali na prosvjedu u Sarajevu

Platforma je priopćenjima i konferencijama za medija istupala u javnost kako bi ukazala na štetne zakonske i odredbe i/ili praksu vezanu za ljudska prava. Tu se izdvajaju izjave za javnost vezane za europski uhidbeni nalog, za ukidanje dopisništava HTV-a, kao i otvoreno pismo Papi Franji vezano za netolerantne izjave hrvatskih biskupa.

Platforma je redovito održavala interne sastanke a za 2014. je predviđena revizija zahtjeva kao i organizacijskog tima Platforme.

1.6. Forum mladih SDF-a i Ženska inicijativa SDF-a

Forum mladih i Ženska inicijativa SDF-a djeluju kao specijalizirani poddjelci Srpskog demokratskog foruma čiji je primirani cilj i interes promicanje vrijednosti SDF-a među mladima, pripadnicima srpske nacionalne manjine ali naravno i ostalim mladima, te među ženama, posebice na područjima od posebne državne skrbi.

Forum mladih SDF-a je tijekom 2013 nastavio sa svojim aktivnostima okupljanaj mladih pripadnika srpske nacionalne manjine s ciljem jačanja svijesti o manjinskoj kulturi te promicanju manjinskih i ljudskih prava. Redovito ažurirao svoju facebook stranicu te je početkom prosinca održao i izbornu sjednicu gdje za novu predsjednicu izabrana Željana Modrinić.

Najvažniji projekt Foruma mladih bio je projekt razmjene s mladima iz Finske okviru programa EU „Mladi na djelu“. Projekt se temeljio na razmjeni dobrih praksi vezanih za mlade, te studijskim posjetama mladih jednoj i drugoj zemlji. Projekt je realiziran tijekom rujna i listopada.

Ženska inicijativa SDF u 2013. sudjelovala je u aktivnostima SDF-a kroz volonterski rad te kroz javno djelovanje preko mreža organizacija za zaštitu ženskih prava te udzga za zaštitu prava seksualnih manjina

2) Dodatna socijalna i humanitarna pomoć:

2.1 - Savjetovanje i pomoć u korištenju postojećih socijalnih prava.

Ovaj aspekt rada SDF-a organiziran je u sklopu pružanja besplatne pravne pomoći. Savjetovanje i pomoć su organizirani kroz rad ureda SDF-a u Zapadnoj Slavoniji, na Baniji i Kordunu. Savjetovanje se je baziralo na informiranju korisnika o dostupnim modelima socijalnih usluga, prvenstveno onih za socijalno ugrožene građane. S obzirom na to da je s 01.01.2014. nasnagu stupio novi Zakon o socijalnoj skrbi koji uvelike mijenja postojeći sustav socijalne skrbi očekujemo da će ova aktivnost biti važan aspekt rada SDF-a u 2014.

2.2- Pomoć u kući starijim i posebnim skupinama

Srpski demokratski forum, uz financijsku podršku grada Zagreba, provodio je tijekom 2013. projekt pod nazivom „Urbana treća životna dob“ kojim su bile obuhvaćene osobe starije životne dobi koje žive u samačkim domaćinstvima te su pripadnici srpske nacionalne manjine a žive na području grada Zagreba. Ovim projektom korisnici su bili zbrinuti u svojim domovima pri čemu su im na usluzi bili volonteri SDF. Poseban aspekt ovog projekta je taj što su projekt provodili volonteri iz Foruma mladih SDF-a.

Cilj i svrha ovog projekta bilo je smanjenje socijalne isključenosti starijih osoba na području grada Zagreba.

2.3 - Organiziranje volonterske mreže

Volonterski rad jedan je od temelja djelovanja Srpskog demokratskog foruma. U 2013 SDF je na svim projektima i aktivnostima koristio volontere. 10 volontera je sudjelovalo na projektima SDF-a a nakon završetka Projekta „Podrška vladavini prava“ i smanjenja broja zaposlenih broj volontera se je i povećao. Poseban aspekt volonterstva u SDF-u je djelovanje aktivista iz Forumu mladih i Ženske inicijative čiji se rad u potpunosti temelji na volonterizmu.

Plan za 2014. je povezati mlade aktiviste SDF-a sa volonterskim organizacijama u Hrvatskoj kako bi se mladi, prvenstveno oni na područjima od posebne državne skrbi mogli aktivno uključiti u društveni život zajednice.

3) Ekonomska revitalizacija zajednice

Područja na kojima djeluje Srpski demokratski forum, područja od posebne državne skrbi ekonomski su najzaostaliya područja Republike Hrvatske.

Svi ekonomski pokazatelji govore o vrlo teškoj poziciji područja od posebne državne skrbi to jest područja koja nastanjuju pripadnici srpske nacionalne manjine. I u razdoblju prije ekonomske krize ekonomski pokazatelji bili su loši za ilustraciju Sisačko-moslavačka županija i prije ekonomske krize imala je stopu nezaposlenosti preko 25% (26,2% 2007.). S dolaskom krize ali i s nedovoljnim ulaganjem u PPDS ova područja izložena su velikom riziku od socijalne isključenosti. Najveći teret krize u ovi područjima osjećaju upravo povratnici srpske nacionalnosti Aktivnosti SDF-a u ovom području usmjerene su ka jačanju socijalne kohezije kroz integraciju manjinskih skupina te kroz razvoj socijalnog poduzetništva i zadrugarstva kao osnova za razvoj održive ekonomske aktivnosti

3.1. Razvoj kapaciteta zadruga i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i poduzetništva

Srpski demokratski forum je donirao 4 traktora u 4 poljoprivredne zadruge na prostoru Zapadne Slavonije, Banije, Korduna te zaleđa Dalmacije. Ova mehanizacija pridonijeti će daljnjem razvoju zadruga te povećanoj produktivnosti.

3.2. Razvoj partnerskih odnosa s lokalnim vlastima i unaprjeđenje svijesti o potrebi očuvanja i razvitka ruralnih sredina

SDF je tijekom 2013. prikupljao podatke (ekonomske, demografske, sociološke) i ažurirao postojeće baze podataka vezane za program ekonomskog razvoja kako bi nova strategija imala sve postojeće parametre, posebice u pogledu novih pravila vezanih za EU fondove.

3.3. Briga o sustavnoj primjeni zakona o nacionalnim manjinama u području zapošljavanja

Srpski demokratski forum pozorno je pratio pitanje zapošljavanja i izvještavao javnost ali i državne institucije o negativnim trendovima u pogledu zapošljavanja nacionalnih manjina i nepoštivanju članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Tijekom 2012. SDF je proveo treće istraživanje o zapošljavanju nacionalnih manjina s naglaskom na srpsku nacionalnu manjinu. Ovo istraživanje predstavljeno je 01.02.2013. u Zagrebu i pokazalo je kontinuiran trend podzastupljenosti srpske nacionalne manjine u javnoj upravi i pravosuđu, posebice na lokalnom nivou.

Istraživanje je prikazalo trendove smanjivanja stečenih prava vezano za zapošljavanje na području Istočne Slavonije kao prostora koji je do tada bio najbliži ispunjavanja obaveza iz članka 22. kao i trendove u mjestima gdje srpska manjina čini većinu a gdje se u državne institucije i javna poduzeća zapošljavaju osobe hrvatske nacionalnosti iz okolnih često i udaljenih mjesta, čime se mijenja demografska struktura zaposlenih a općine osiromašuju (primjeri Dvor, Plaški).

Posebna dodatna vrijednost istraživanja jest da je ovo istraživanje prvi put sustavno istražilo zapošljavanje žena pripadnica nacionalnih manjina, to jest višestruko diskriminiranih osoba.¹

I službeni podaci o provođenju Ustavnog zakona te Akcijskog plana potvrdili su diskriminaciju pripadnika srpske manjine u procesu zapošljavanja. Prema evidenciji Ministarstva uprave, na dan 31. prosinca 2012. godine, u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske, bilo je zaposlenoukupno 51.864 službenika i namještenika, od kojih su njih 1.752 ili 3,378% bili pripadnici manjina, postotak Srba je 2,4% što je značajna podzastupljenost u odnosu na postotak Srba u ukupnoj populaciji (4,36%). Također ovi podaci pokazuju negativan trend u odnosu na 2011. jer je u godini dana broj pripadnika nacionalnih manjina smanjen za 31 osobu. Što se tiče pravosuđa posebno je problematična situacija na Trgovačkom i Upravnom sudu gdje manjine uopće nisu zastupljene a na Viskim i Višim sudovima od 143 zaposlena samo je 1 Srbin. Podaci za 2013. još nisu objavljeni.

Ključni problem i dalje ostaje nedostatak političke volje za poticanje zapošljavanja manjina što je najbolje vidljivo u područjima koja su bila izravno zahvaćena ratnim sukobima a u kojima je većinsko stanovništvo manjinsko (srpsko).

---

¹ cjelovito istraživanje možete pronaći na web stranicama SDF www.sdf.hr.

4) Medijska produkcija:

4.1. Mjesečni magazin "Identitet"

u 2013. časopis Identitet je izašao u 10 brojeva. Cilj časopisa Identitet i u 2013. je bilo dovesti u fokus javnosti slijedeća pitanja: pitanja vezana za sadržaje kulturne autonomije i Identiteta Srba u Hrvatskoj, pitanja vezana za pravni, politički, ekonomski i socijalni položaj Srba u Hrvatskoj, pitanja vezana za javne, političke i društvene, ekonomske, kulturne teme važne za zaštitu i afirmaciju prava nacionalnih manjina i razvoj demokratskog i civilnog društva u Hrvatskoj, pitanja vezana za promociju i poticanje ideja suživota, jednakosti, tolerancije, multikulturalizma, regionalna pitanja od interesa za manjine, pitanja vezana za demokratsku konsolidaciju i stabilnost društva...

Identitet izlazi u tiražu od 5.000 komada na 52 stranice (dvobroj na 68 stranica)

4.2. Web stranica SDF-a www.sdf.hr

Osim izdavanja mjesečnog magazina identitet medijski sektor SDF-a provodi aktivnosti na održavanju web stranice SDF-a www.sdf.hr koja donosi sve važne informacije o strukturi, organizaciji, programima, djelovanju i projektnim aktivnostima SDF kao i korisne sadržaje važne za razvoj civilnog društva, te zaštite i promocije ljudskih prava.

Medijski sektor je izradio i održava internet izdanje časopisa Identiteta na portalu www.identitet.info

4.3. SDF Biblioteka

SDF Biblioteka nastala je kao dio SDF-a koji se bavi izdavanjem brošura, studija i knjiga čija je tematika usko povezana s radom i programskim uvjerenjem SDF-a.

Tokom 2013. izadni su slijedeći naslovi:

- knjiga „Svjedok historije“ zbirka intervjua novinara Ninoslava Kopača
- knjiga „Nisi ti moj Nikola“ – autobiografska knjiga o Nikoli Popoviću
- brošura „Lokalna partnerstva za razvoj zajednice“
- studija „Ostvarivanje prava na zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina u javnim službama i osiguranje rodne ravnopravnosti u 2012. godini“
- zbirka kolumni Davora Gjenera „Manjine i većine“

4.4. Radio Dunav

Srpski demokratski forum vlasnik je 25% radio postaje Radio Dunav koji djeluje na prostoru Vukovara i okolice a primarna mu je misija informiranje nacionalnih manjina, posebice srpske. U 2013. Radio Dunav unaprijedio je svoje tehničke mogućnosti s nabavkom novog odašiljača s kojim je moguće radio Dunav slušati i na području Osijeka.

OSVRT: Položaj srpske nacionalne manjine u RH u 2013.

Opća ocjena položaja srpske nacionalne manjine u 2013. ozbiljno je narušena tendencijama određenih društvenih grupa, koje u kriznom vremenu pokušavaju svaliti krivicu za društvene neuspjehe i probleme na pripadnike srpske manjine. Posebno zabrinjava povratak jezika 90-ih u službenu uporabu, jezika koji napada i optužuje, koji predstavlja pripadnike srpske manjine kao one koji su gosti u Republici Hrvatskoj. Također, iako je godina započela sa velikim očekivanjima u pogledu razrješenja nekih dugogodišnjih problema vezanih za pitanja Srba u Hrvatskoj (povratak, stambeno zbrinjavanje, obnova) ništa od obećanog što je Vlada i u svojim programskim dokumentima navela nije ostvareno.

Dvije ključne stvari koje su obilježile ne samo pitanja srpske manjine već i cijelokupnu javnost u Republici Hrvatskoj u 2013., bile su ulazak u EU te pokretanje inicijative za izmjene Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Što se tiče ulaska u Europsku uniju, i zatvaranja predpristupnih ugovora može se reći da je pitanje manjinskih prava, posebice srpske nacionalne manjine ostalo visjeti u zraku, jer brojni problemi i otvorena pitanja nisu rješeni usprkos snažnom pritisku od strane međunarodne zajednice.

Manjinska problematika snažno je obilježila cijeli predpristupni proces, od inzistiranja međunarodne zajednice na donošenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina do unošenja benchmarka vezanih za poštivanje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i pitanje povratka u poglavlje 23 „Pravosuđe i temeljna prava“. Ono što je u ovoj godini postalo vidljivo, prvenstveno u posljednjem monitoring izvješću EU vezanom za napredak Hrvatske jest da pitanje ostvarivanja prava manjina ali i pitanje povratka Europska unija želi prepustiti Hrvatskoj iako je Republika Hrvatska u više od 20 godina „bavljenja“ ovim problemom pokazala nezainteresiranost i diskriminatorne stavove prema problemima i potrebama srpske nacionalne manjine.

Ipak ono što ohrabruje jest pristupni Ugovor sa EU u kojem je jasno naglašeno da Hrvatska mora poštivati sve obaveze koje je preuzela u predpristupnom procesu, a dodatak VII Ugovora među obavezama na koje će EU obratiti posebnu pozornost, navodi i puno poštivanje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

No Europska unija donosi i nove mogućnosti za pripadnike srpske manjinske zajednice, prvenstveno u pogledu EU fondova koji su za srpsku zajednicu zanimljivi jer pružaju mogućnost socio-ekonomske

revitalizacije ratom zahvaćenih područja no samo ako zajednica bude surađivala i zajednički djelovala sa drugim ranjivim skupinama. Taj proces nesumljivo će dovesti do otvaranja srpske zajednice što može imati pozitivan učinak ali isto tako srpska zajednica mora zajednički dogovoriti ciljeve i područja za djelovanje kako bi utjecala na trend depopulacije i ekonomskog odumiranja krajeva tradicionalno nastanjenih srpskim stanovništvom.

Drugi bitan događaj za srpsku manjinu ali i hrvatsko društvo jest pojava grupe građana koja želi smanjiti postojeća manjinska prava, prvenstveno u pogledu javne upotrebe jezika i pisma, pri čemu je fokus zahtjeva upravo prema srpskoj manjini.

Manipulirajući emocijama ratnih stradalnika te svjesno iskrivljavajući činjenice ova inicijativa prikupila je dovoljan broj potpisa za raspisivanje referenduma o manjinskim pravima koristenji praznine u pravnom sustavu RH. Iako su se predstavnici vlasti jasno odredili protiv ovakve inicijative, ona nam je još jednom pokazala da tranzicija Hrvatske još uvijek nije gotova te da je prvenstveno bila usmjerena na elite dok stanovništvo nije prošlo proces suočavanja s prošlošću dok dominantni nacionalni mitovi sprječavaju uspostavu multikulturalnog društva.

Hrvatsko društvo ali i elite moraju jasno i nedvosmisleno zaštititi manjinska prava, prvo zakonski i to bez mogućnosti samovolje većine a nakon toga prvenstveno kroz obrazovni sustav unositi vrijednosti multikulturalnosti u cijelo društvo.

Konkretni problemi s kojima se srpska manjina susretala u 2013. jednaki su već godinama: diskriminacija pri povratku, nepotrebne administrativne prepreke za povratak, zakoni koji različito uređuju povratka za različite etničke skupine te su geografski diskriminatorni, podzastupljenost u državnoj upravi i sudstvu, neuređen sustav manjinskog obrazovanja...

Ovi problemi rezultat su dobrim dijelom nečinjenja i ono za što će se Srpski demokratski forum zalagati u 2014. jest s jedne strane izmjena diskriminatornih zakonskih propisa te s druge strane potpuna implementacija Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, posebice na lokalnom nivou.